



Az Országos Széchényi Könyvtár és a tübingeni Institut für donauschwäbische Geschichte und Landeskunde (IDGL) kapcsolata évekkel ezelőtt kezdődött, túlnyomórészt információ- és kiadványcsere jellemezte. Az együttműködés gyümölcsözőnek bizonyult mindkét fél számára. Az intézet kutatói a magyar és német múlt közös témáinak feldolgozásakor a magyar nemzeti könyvtárban is tanulmányozták a történeti, irodalmi forrásokat és feldolgozásokat. Tudományos dolgozataikat többek között az IDGL kiadásában megjelenő különböző sorozatokban publikálták, melyekből ajándékként rendszeresen küldtek Budapestre is egy-egy példányt, könyvtárunk állományát gazdagítandó. Hiányaink pótlására időnként a magyar vonatkozású kiadványokban igen gazdag intézeti könyvtártól is kaptunk a náluk fölös példánynak számító művekből.

Horst Fassel, az IDGL vezetője a Duna-menti svábok történetére vonatkozó kutatások mellett vizsgálta a német–magyar kapcsolatokat lenyomatát a német irodalomban is. Kutatási eredményeit egy nagyszabású kiállítás keretében 1999-ben ismerhették meg az érdeklődők a frankfurti könyvvásáron, amikor Magyarország volt a díszvendég. A kiállítás anyagából *Pannonien vermessen: Ungarnbilder in der deutschen Literatur von Ekkehard IV. bis Siegfried Lenz* címmel szöveggyűjtemény is készült, amely 2004-ben jelent meg a stuttgarti Magyar Intézet gondozásában.

A kiállítás magyarországi megrendezésére 2006 tavaszán nyílt lehetőség az Országos Széchényi Könyvtárban. Helyhiány miatt azonban a gazdag anyagból csak két évszázad német irodalmi alkotásait sikerült az érdeklődőknek bemutatni *Magyarságképek a német irodalomban a 18–19. században* címmel. Ez a két évszázad azért került a fókuszba, mert a török kiűzését követő tervszerű betelepítések révén akkor kerültek Magyarországra jelentős számban német népcsoportok, másrészt ebben az időben lett hivatássá az írói foglalkozás, melynek eredményeként nagyon megnőtt az irodalmi alkotások száma. 10 tárlóban 67 könyv 18–19. századi első kiadása volt látható néhány kézirat mellett. (Az OSZK munkatársai a kísérőszövegek és a könyvcímek magyarra fordításával és a kiállítás technikai lebonyolításában vettek részt.) A „magyarságkép”, amelyet a német írók Magyarországról az évszázadok alatt kialakítottak, nem kizárólag a két nép viszonyát tükrözi csak, hanem átfogja mindazokat a népeket, akik a Kárpát-

medencét benépesítették: magyarokat, szepességi szászokat, szlovákokat, horvátokat, bánáti svábokat, románokat, ukránokat, szerbeket, ortodox vallásúakat, katolikusokat, reformátusokat, evangélikusokat és muszlimokat. A lenyűgöző sokszínűségből tarka gondolatok születtek és az előítéletek nosztalgikus tárháza alakult ki: hol földi paradicsomról, hol a népek börtönéről írtak vagy a romantikus mesék országáról. A bemutatott művek átfogták a szerzőket a ponyvairodalomtól a klasszikusokig, és ízelítőt adtak a németországi, ausztriai magyarság-ábrázolásokból, valamint a magyarországi németek irodalmában megjelenő képekből. A romantikus, idilli ábrázolások mellett láthatók voltak az 1848–49-es forradalomra reagáló művek, Kossuth Lajos életútját követő feldolgozások, a magyarországi német nyelvű színháziást reprezentáló kiadványok, valamint a magyarországi németek azonosságtudatának kialakulását szolgáló ún. „teleperegények” is.

A kiállítást április 6-án Horst Fassel nyitotta meg Monok István, az OSZK főigazgatója, továbbá Horst Förster, az IDGL megbízott igazgatója és Fata Márta kutató kíséretében. A megnyitót megtisztelte jelenlétével a Németországi Szövetségi Köztársaság magyarországi nagykövete, Ursula Seiler-Albring asszony is. A nagy érdeklődéssel kísért kiállításról tévéfelvétel készült, amelyet a Magyar Televízió 2-es csatornájának *Válaszd a tudást* című műsorában mutattak be.

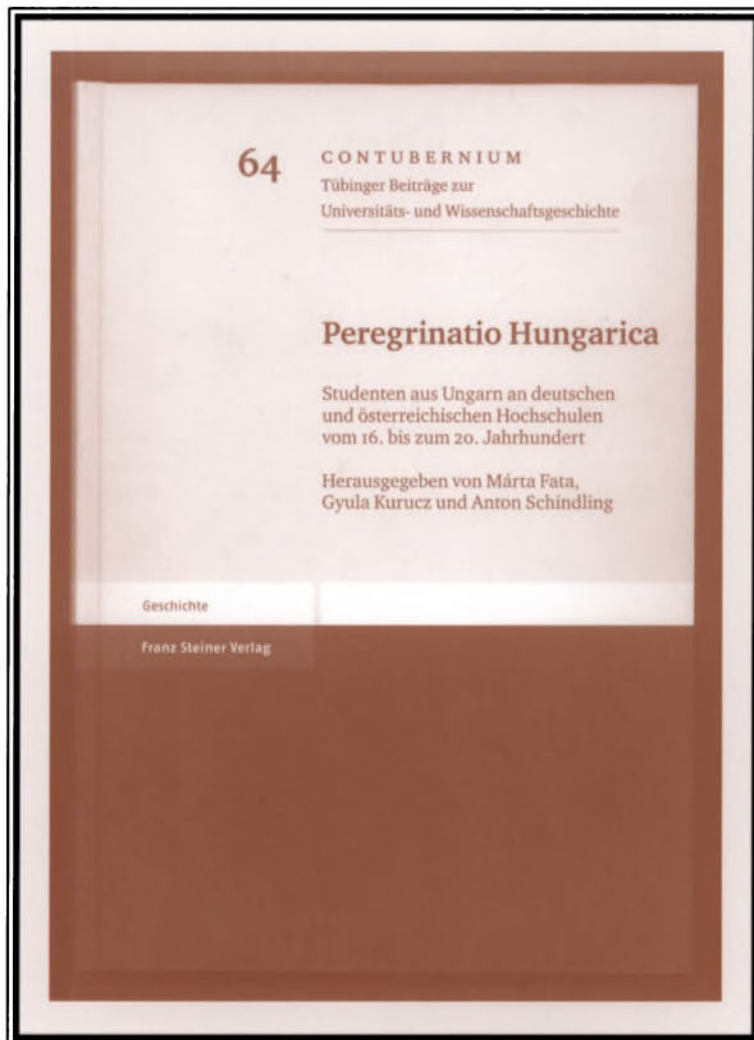
A nemzeti könyvtár és a tübingeni intézet együttműködését reprezentáló következő rendezvényre összel került sor. Október 19-én az OSZK-ban volt a magyarországi sajtóbemutatója nagyszámú érdeklődő előtt a *Peregrinatio Hungarica. Studenten aus Ungarn an deutschen und österreichischen Hochschulen vom 16. bis zum 20. Jahrhundert* című kiadványnak, amely Fata Márta, Kurucz Gyula (a stuttgarti Magyar Intézet igazgatója) és Anton Schindling (a tübingeni egyetem professzora) szerkesztésében Stuttgartban jelent meg a Franz Steiner Kiadónál 2006-ban.

A két intézmény 2006. évi együttműködésének záró eseménye Tübingenben volt, a tübingeni egyetemi könyvtár Bonatzbau épületének előcsarnokában a magyar nemzeti könyvtár mutatkozott be az *Ungarn auf Landkarten* című kiállításával. 2006. december 5-én nyílt meg, és 2007. február 10-ig volt látogatható a kiállítás, melynek keretében Magyarország történetét ismerhette meg az érdeklődő közönség az első Magyar-

országot részletesen bemutató térképtől (*Tabula Hungariae...* Ingolstadt, 1528.), a magyarországi németek területi elhelyezkedését ábrázoló (*Deutschen in Ungarn*) 1997-ben kiadott térképig. A kiállítás két részből áll, eredeti méretben 34 mű tekinthető meg, míg egy virtuális kiállítás keretében 55 mű látható. A kiállítás anyagát Plihál Katalin, az OSZK Térképtárának vezetője válogatta, ő készítette az információs szövegeket is.

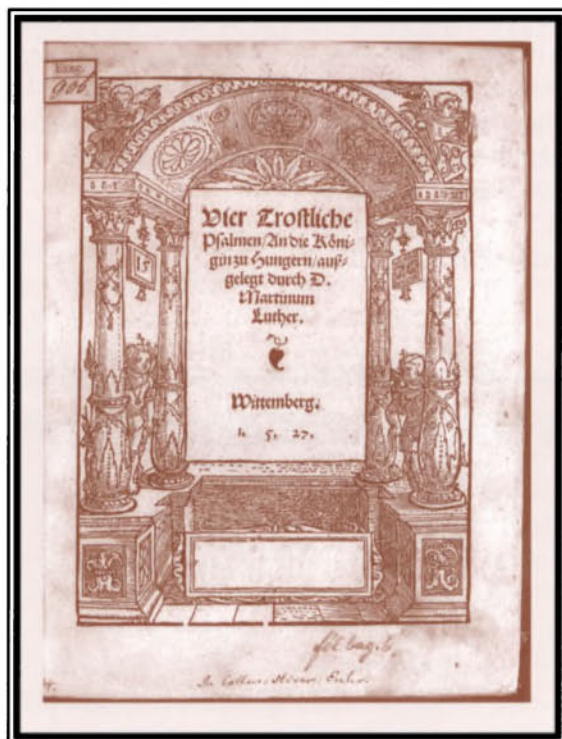
A megnyitó vendégeit Monok István főigazgató köszöntötte, majd Klinghammer István, a Magyar Tudományos Akadémia tagja nyitotta meg a kiállítást egy igen érdekes, szakmai háttérismereteket felvonultató előadás keretében.

Gábor Ildikó
igabor@oszk.hu



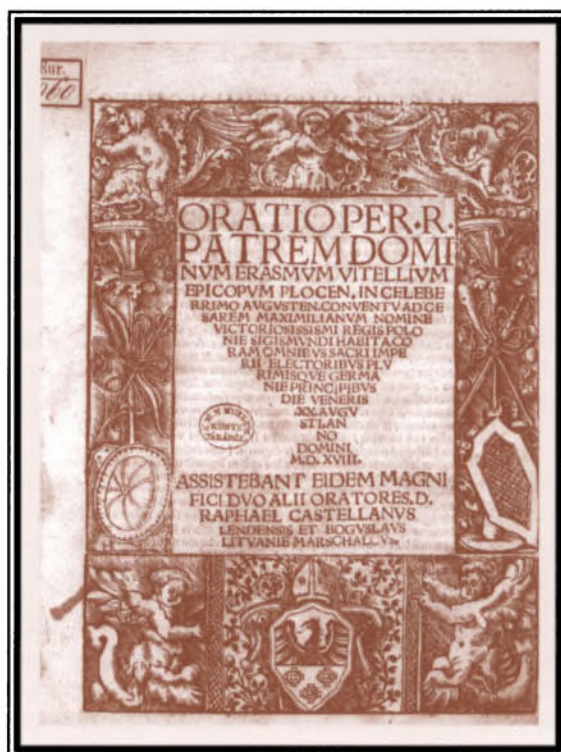
A német–magyar (kora) újkori művelődéstörténeti kapcsolatokról folyamatosan jelennek meg friss adatközlések, tanulmányok. A Wittenbergben tanuló magyarországi diákok 1755-ös könyvtárkatalógusát és a hallei Franckesche Stiftung magyar vonatkozású portréinak katalógusát nemzetközi együttműködés keretében adták közre (Hildesheim, 2005., illetve Tübingen, 2003.). A magyarországi diákok tübingeni peregrinációját bemutató, 2009-ben megnyíló kiállításunk és a *Documenta Hungarorum in Bavaria* sorozatban (együttműködésben a Bayerische Staatsbibliothekkal) megjelenő kötetek segítségével pedig újabb dokumentumok fognak a kutatók és érdeklődők számára ismertebbé, elérhetőbbé válni.

Képzünkön a *Peregrinatio Hungarica. Studenten aus Ungarn an deutschen und österreichischen Hochschulen vom 16. bis zum 20. Jahrhundert* című kötet látható (Stuttgart, 2006.). A külföldi és hazai kutatók tanulmányait tartalmazó mű, amely a tübingeni *Contubernium* sorozat 64. tagjaként jelent meg, újabb mérföldkő a Kárpát-medence és a német nyelvterületek közötti kulturális-tudományos kapcsolatok feltárásában és szorosan kapcsolódik a sorozat 62. kötetéhez (*Deutschland und Ungarn in ihren Bildungs- und Wissenschaftsbeziehungen während der Renaissance*. Stuttgart, 2004.).



Martin Luther:
Vier trostliche Psalmen an die Königin zu Hungern. (Regensburg, 1527.)
 Luther Márton zsolnármagyarázatai II. Lajos özvegyének, Mária királynénak.
 (Országos Széchényi Könyvtár, Röpl. 80)

Erasmus Vitellius Ciolek:
Oratio... in... Augusten. conventu ad caesarem Maximilianum, nomine... regis Polonie Sigismundi habita. (Augsburg, 1518.)
 Erasmus Vitellius püspök keresztény összefogást és törökellenes háborút szorgalmazó beszéde,
 melyet I. Zsigmond lengyel király megbízásából tartott I. Miksa császár előtt.
 (Országos Széchényi Könyvtár, Röpl. 35)





Dyffonia sancti
labiffar.

